

De invloed van de bredere verkrijgbaarheid van paracetamol op het aantal bij het NVIC gemelde blootstellingen aan paracetamol

Nelleke L. Hartholt

Student farmacie, Universiteit Utrecht. Correspondentie:
n.l.hartholt@students.uu.nl.

KERNPUNTEN

- De vraag doet zich voor of de bredere verkrijgbaarheid van paracetamol, sinds 2007, heeft geleid tot meer paracetamolvergiftigingen.
- Het aantal bij het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum (NVIC) gemelde blootstellingen aan paracetamol stijgt sinds 2007 relatief sterk.
- De paracetamolverkoop vanuit de supermarkt in 2009 is 188% van de verkoop in 2007.
- Het is nog onduidelijk welke factor(en) de meeste invloed hebben (gehad) op de toename van het aantal bij het NVIC gemelde blootstellingen aan paracetamol.

Inleiding

Sinds 1 juli 2007 is de nieuwe Geneesmiddelenwet van kracht. Hierin zijn twee nieuwe categorieën opgenomen voor zelfzorggeneesmiddelen: uitsluitend apotheek (UA) en algemene verkoop (AV) [1]. Paracetamol staat sinds 1 juli 2007 op de AV-lijst. Dit geldt echter alleen voor kleinverpakkingen (maximaal 20 stuks) met een dosis van maximaal 500 mg paracetamol per tablet [2]. De eerste AV-handelsvergunningen zijn in november 2007 verstrekt [3]. Uit een onlangs verschenen NIVEL-rapport blijkt dat paracetamol in januari 2007 bij 31% van de supermarkten in de schappen lag [4]. Mogelijk waren dit drogisterijhoudende supermarkten en supermarkten met een vergunning. In januari 2008 was dit aandeel gestegen tot 75% van de supermarkten [4]. Door de aanpassing van de wet is paracetamol breder verkrijgbaar voor de consument. Dit doet veel discussie oplaaien, omdat paracetamol gebruikt wordt bij zelfmoordpogingen. Het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum (NVIC) kan geraadpleegd worden over effecten en behandeling van mogelijke intoxicaties. Niet bij alle vergiftigingen wordt het NVIC ingelicht, maar desondanks is het aantal contacten met het NVIC over paracetamol een indicatie voor het totale aantal paracetamolvergiftigingen. Eén melding kan echter over meerdere patiënten gaan die blootgesteld zijn aan dezelfde stof. Het is daarom preciezer om het aantal bij het NVIC gemelde blootstellingen aan paracetamol te gebruiken als indicator voor het totale aantal paracetamolvergiftigingen.

In deze studie is onderzocht of de bredere verkrijgbaarheid van paracetamol sinds 2008 samengaat met een toename in het aantal bij het NVIC gemelde blootstellingen aan paracetamol. Daarnaast

ABSTRACT

The effect of wider availability of paracetamol on the number of paracetamol exposures reported to the National Poisons Information Centre

OBJECTIVE

To investigate whether the wider availability of paracetamol since 2008 was associated with an increase in the number of paracetamol exposures reported to the National Poisons Information Centre (NVIC).

DESIGN

Retrospective data analysis.

METHODS

Reported paracetamol exposures and total number of reported exposures for the years 2001-2009 were obtained from the NVIC database. The increase in the number of reported exposures to paracetamol in 2008 was compared with its increase in the preceding period and with the increase in the number of reports to the NVIC in general. Paracetamol sales data for the years 2007-2009 were obtained from Nepharm/IMS Health.

RESULTS

The number of paracetamol exposures reported to the NVIC increased from 1296 in 2001 to 2631 in 2009. However, the increase in 2008 was not larger than in the preceding period. The number of reported paracetamol exposures (2001 = 100; 142 in 2006, 175 in 2007, 180 in 2008, 203 in 2009) increased more than the total number of exposures (131 in 2006, 147 in 2007, 145 in 2008, 147 in 2009). Paracetamol sales rose from 22.5 million packages in 2007 tot 24.0 million packages in 2009, mainly by increased sales of small packages in supermarkets.

CONCLUSION

The number of reported paracetamol exposures has increased since 2001. After the availability broadened since 2008, an increase in reported paracetamol exposures can also be seen. Because several factors have contributed to the wider availability of paracetamol, it is still unclear which factors had the largest effect on the number of paracetamol exposures.

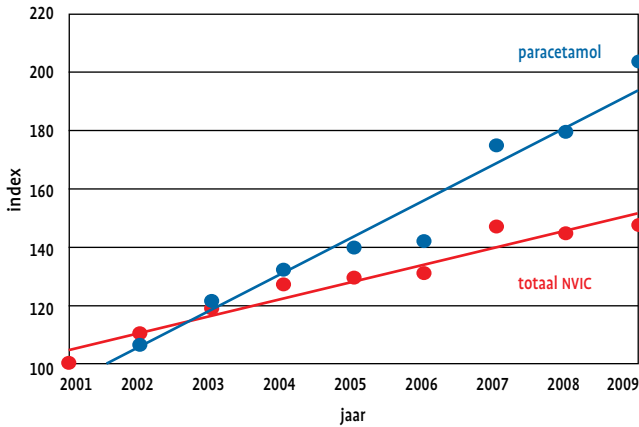
Hartholt NL. De invloed van de bredere verkrijgbaarheid van paracetamol op het aantal bij het NVIC gemelde blootstellingen aan paracetamol. PW Wetenschappelijk Platform. 2011;5:a1142.

is onderzocht of de bredere verkrijgbaarheid van paracetamol gepaard gaat met een toename in de verkoop ervan.

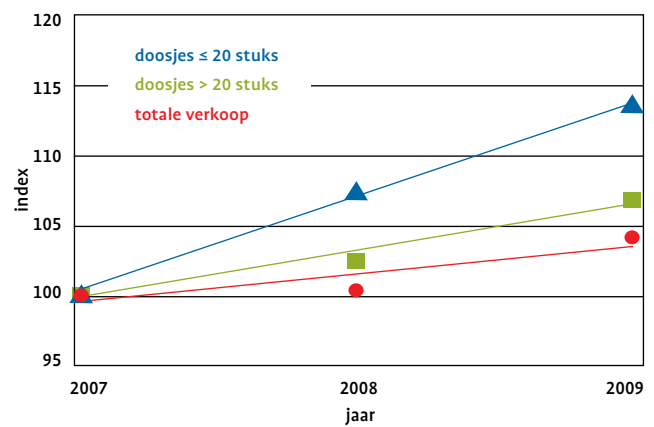
Methoden

Het aantal bij het NVIC gemelde blootstellingen aan paracetamol in de jaren 2001-2009 werd verkregen via de database van het

FIGUUR 1
Indexcijfers van aantal gemelde blootstellingen aan paracetamol en van totaal aantal gemelde blootstellingen (2001 = 100; bron: NVIC)

FIGUUR 2
Indexcijfers van de paracetamolverkoop per verpakkingsgrootte (2007 = 100; bron: Nephofarm/IMS Health)

NVIC. Daarnaast werd het totale aantal bij het NVIC gemelde blootstellingen per jaar voor de jaren 2001-2009 verkregen. Om na te gaan of het aantal gemelde blootstellingen aan paracetamol sinds 2008 sterker toenam dan vóór 2008, werd het aantal gemelde blootstellingen uitgezet tegen de tijd. Vervolgens werd onderzocht of de potentieel sterkere toename in het aantal gemelde blootstellingen aan paracetamol samenhang met een sterkere algemene toename in het totale aantal gemelde blootstellingen bij het NVIC. Hiervoor werden de beide aantallen gemelde blootstellingen bij het NVIC geïndexeerd (2001 = 100). Deze twee indexen werden met elkaar vergeleken.

De verkoopcijfers van het aantal doosjes paracetamol in de jaren 2007-2009 werden verkregen via Nephofarm, dat deze gegevens had betrokken van IMS Health. De verkoopcijfers werden gestratificeerd op verkooplocatie: apotheek, drogist en supermarkt. De categorie supermarkt omvatte drogisterijhoudende en niet-drogisterijhoudende supermarkten. De verkoopcijfers van de drie typen verkooplocaties werden gestratificeerd op verpakkingsgrootte: kleinverpakkingen (≤ 20 tabletten) en grootverpakkingen (> 20 tabletten).

Hoe de verkoop van paracetamol zich heeft ontwikkeld sinds 2008, werd onderzocht door de verkoopcijfers tegen de tijd uit te zetten. Vervolgens werd bepaald of er een toename was in de verkoop van groot- of kleinverpakkingen; hiervoor werden de verkoopcijfers geïndexeerd per verpakkingsgrootte (2007 = 100). Hierna werd onderzocht hoe de verkoopcijfers van paracetamol met de tijd veranderden per verkooplocatie; hiervoor werden de verkoopcijfers van paracetamol per verkooplocatie geïndexeerd. Ten slotte werden de verkoopcijfers per verkooplocatie uitgezet als percentages van de totale verkoop. Zo werd onderzocht hoe de verkoop van paracetamol verdeeld is over de verkooppunten en hoe dit is veranderd sinds 2008.

Resultaten

Het aantal bij het NVIC gemelde blootstellingen aan paracetamol steeg van 1296 in 2001 naar 2631 in 2009. Het jaar 2006 vertoonde weinig groei vergeleken met de voorgaande jaren en het jaar 2007 vertoonde juist een sterke groei. 2008 vertoonde een lichte toename. Figuur 1 toont dat de index van het aantal gemelde blootstellingen aan paracetamol (140 in 2005, 142 in 2006, 175 in 2007, 180 in 2008 and 203 in 2009) meer toenam dan de index van het totale aantal gemelde blootstellingen bij het NVIC (130 in 2005, 131 in 2006, 147 in 2007, 145 in 2008 and 147 in 2009).

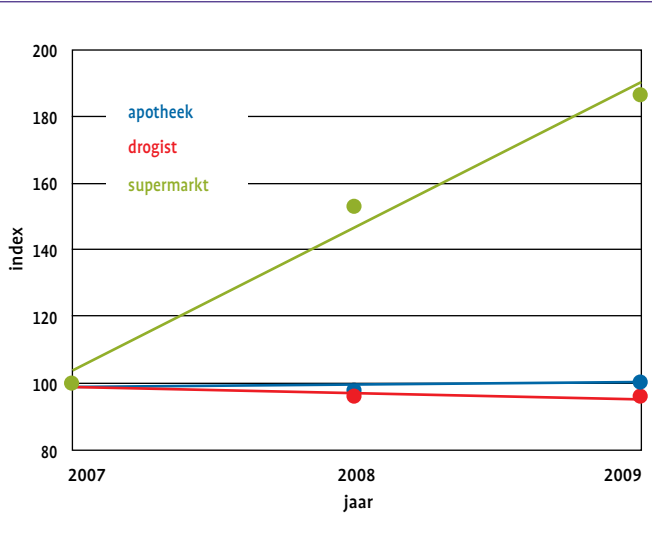
De verkoop van paracetamolverpakkingen is gestegen van 22,5 miljoen in 2007, via 23,0 miljoen in 2008 (index 102), naar 24,0 miljoen in 2009 (index 107). De verkoop van kleinverpakkingen (index 108 in 2008 en 114 in 2009) steeg meer dan die van grootverpakkingen (index 100 in 2008 en 104 in 2009) (figuur 2). De paracetamolverkoop is met name gestegen bij de supermarkt (index 188 in 2009); de indexen van de drogist en de apotheek zijn praktisch gelijk gebleven (respectievelijk 96 en 100 in 2009) (figuur 3).

Het aandeel van de supermarkt in de paracetamolverkoop steeg (van 11,0% in 2007 naar 19,3% in 2009), het aandeel van de drogist nam iets af (van 70,9% in 2007 naar 63,6% in 2009) en het aandeel van de apotheek bleef ongeveer gelijk (18,1% in 2007 en 17,0% in 2009) (figuur 4).

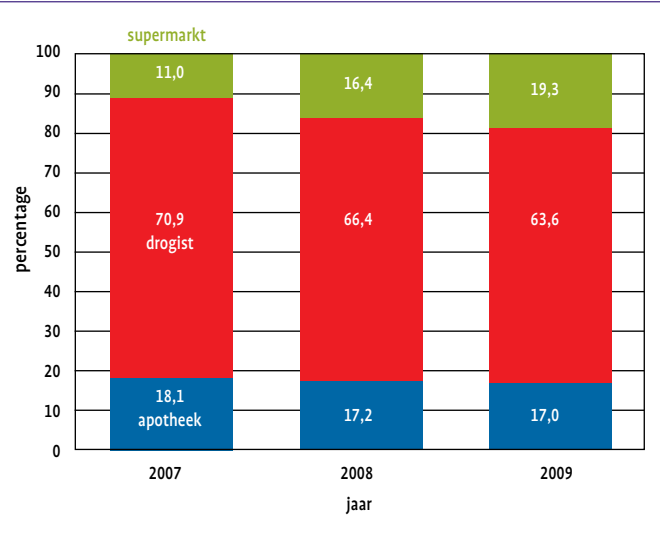
Beschouwing

Er is vanaf 2001 duidelijk een stijgende trend te zien in het aantal bij het NVIC gemelde blootstellingen aan paracetamol. Hiervoor bestaat geen eenduidige verklaring, want er is de afgelopen jaren veel veranderd rondom de verkrijgbaarheid van paracetamol. Zo is de toonbankverplichting afgeschaft in 2002, mogen er nu ook grootverpakkingen worden verkocht en is het aantal verkooppunten vergroot sinds juli 2007. In de periode 2003-2005 is bij het

FIGUUR 3
Indexcijfers van de paracetamolverkoop per verkooplocatie (2007 = 100; bron: Nephrofarm/IMS Health)

FIGUUR 4
Aandelen in de paracetamolverkoop per verkooplocatie per jaar (bron: Nephrofarm/IMS Health)

NVIC het aantal gemelde blootstellingen aan paracetamol iets sterker toegenomen dan het algemene aantal meldingen. Dit zou een gevolg kunnen zijn van de afschaffing van de toonbankverplichting. Beide categorieën vertoonden een opvallend lage toename in 2006 en juist een sterke toename in 2007. Dit laatste zou kunnen komen doordat het NVIC in 2007 een website heeft gelanceerd en dus gemakkelijker te bereiken is. In de periode 2007-2009 is bij het NVIC het aantal gemelde blootstellingen aan paracetamol duidelijk sterker gestegen dan de algemene toename in het aantal meldingen (respectievelijk 113% en 102% van de aantallen in 2007). Dit zou een gevolg kunnen zijn van de bredere verkrijgbaarheid.

De totale verkoop van verpakkingen paracetamol is in 2009 met 6,7% gestegen ten opzichte van 2007. Vooral de verkoop van kleinverpakkingen is toegenomen. De paracetamolverkoop is bij drogist en apothek redelijk gelijk gebleven (in 2009 respectievelijk 100% en 96% van de verkoop in 2007) en is vooral bij de supermarkt sterk toegenomen (in 2009 188% van die in 2007). Er is dan ook een lichte verschuiving te zien in de verkooplocaties van paracetamol, waarbij het aandeel van de supermarkt groter is geworden, van de apothek gelijk is gebleven en van de drogist iets is gedaald. De periode waarvan de verkoopcijfers in dit onderzoek gebruikt zijn (2007-2009) is echter te kort om betrouwbare conclusies te kunnen trekken, bij gebrek aan verkoopcijfers van vóór de wetswijziging.

Conclusie

Het aantal bij het NVIC gemelde blootstellingen aan paracetamol neemt toe, ook na de invoering van de nieuwe Geneesmiddelenwet in juli 2007. Er zijn echter meerdere factoren die de verkrijgbaarheid van paracetamol hebben vergroot. Het is nog niet duidelijk welke factor(en) de meeste invloed hebben (gehad) op de toename in het aantal bij het NVIC gemelde blootstellingen aan paracetamol.

Dit artikel is gebaseerd op het bachelorwerkstuk dat ik heb uitgevoerd voor de studie Farmacie aan de Universiteit Utrecht. Ik wil mijn begeleider prof. Leufkens bedanken voor de tijd en het enthousiasme. Verder wil ik het NVIC, in het bijzonder Agnes van Velzen, bedanken voor de gegevens van het NVIC en de begeleiding. Ten slotte wil ik Nephrofarm, in het bijzonder Bernard Mauritz, bedanken voor de verkoopcijfers van paracetamol.

LITERATUUR

- 1 Wet van 8 februari 2007 tot vaststelling van een nieuwe Geneesmiddelenwet, hoofdstuk 5, artikel 56. http://wetten.overheid.nl/BWBR0021505/geldigheidsdatum_18-01-2010Opschrift. Geraadpleegd 2010 mei 24.
- 2 Lijst vastgesteld door het College ter beoordeling van geneesmiddelen d.d. 6 september 2007 – Volgnr. 2. Den Haag: College ter beoordeling van geneesmiddelen; 2007. <http://www.cbg-meb.nl/NR/rdonlyres/DE323CED-D52B-499B-8D69-93C2FD4B26A0/o/AVlijst2.pdf>. Geraadpleegd 2010 mei 24.
- 3 Klink A. Brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal over Vragen Jaarrapportage Vermindering suïcidaliteit. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport; 2010 maart 30.
- 4 van Dijk L, van der Maat M, Salimans R, Bouvy M. De balans tussen verkrijgbaarheid en veiligheid. Evaluatie van de indeling van zelfzorggeneesmiddelen en de rol van drogist en apothek bij de verstrekking. Utrecht: NIVEL; 2010. <http://www.nivel.nl/pdf/Rapport-balans-verkrijgbaarheid-medicijnen-en-veiligheid.pdf>. Geraadpleegd 2011 juli 15.